Štev. 58. V Trstu, v soboto, dne 24. oktobra 1914. Letnik I.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstr. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Lastnik konsorcij lista „Edinosti". — Tisk tiskarne „Edinosti", vpisane zadruge z omejenim poroštvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave štev 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto . . . . . K 24·—
za pol leta . . . . . „ 12·—
za tri mesece . . . . . „ 6·—
Za nedeljsko izdajo za celo leto . . . . . „ 5·20
za pol leta . . . . . „ 2·60

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone

Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov . . . . . *mm* po 10 vin
Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov . . . . . *mm* po 20 vin.
Oglasi v tekstu lista do pet vrst . . . . . K 5·—
vsaka nadaljna vrsta . . . . . „ 2·—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev

Oglase sprejema inseratni oddelek „Edinosti". Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti". — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inseratni oddelek se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnohranilnični račun št. 841.652.

Hudi boji na dveh frontah ob belgijskem obrežju.

Pri bombardiranju trdnjave Tsingtao poškodovana ena angleška in ena nemška vojna ladja.

GRAVENHAGE 23. Cenz.) Glasom brzojavnih poročil nizozemskih listov se vrše v severozapadnem kotu Belgije na dveh frontah silno krvavi boji. Prva fronta sega od Ostenda do Nieuporta, kjer je 30.000 Nemcev za okopi vzdržalo bombardmá angleškega brodovja, ki je skušalo izkrcati tudi čete, kar pa je bilo preprečeno. Druga fronta gre preko Nieuporta. Nemci so napeli vse svoje moči, da odbijejo sovražne napade, kar se jim je tudi posrečilo. Zdi se, da je prodiranje možno le z močnimi ojačenji. Vojni korespondenti, ki so bili na potu med Gentom in Courtraijem, pripovedujejo, da je prispelo v Gent 800 nemških ranjencev in veliko število angleških in francoskih ujetnikov.

Glasom teh poročil, je bilo tudi na progi Ostende - Nieuserat angleško brodovje v akciji.

Vojna na Daljnem Vztoku.

Bombardiranje Tsingtau.

FRANKFURT, 23. (Kor.) »Frankfurter Zeitung« poroča iz Rotterdama: Trdnjavo Tsingtao sta dosedaj brezuspešno bombardirali dve japonski vojni ladji in angleška linijska ladja »Triumph«. Dne 14. t. m. je bil gornji krov »Triumpha« prebit od strelov neke težke havbice. Nemška topničarka »Jaguar« je lahko poškodovana.

BERLIN, 23. (Kor.) »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše: S samozavestjo in prepričanjem, da se bo nemško junaštvo izkazalo tudi na Daljnem Vztoku, se obračajo sedaj oči domovine na kopico hrabrih bojevnikov, ki branijo Kiaučau pred roparskim napadom Japoncev. Vsi poskusi sovražnika, ki je v premoči, da bi zavzel naše pozicije, so se dosedaj ponesrečili. Že okoli 2500 Japoncev je mrtvih in ranjenih. Padel je tudi marsikateri naš junak, toda hrabrost naše posadke je neomajna in bo posadka izvršila v polni meri svojo dolžnost. Pričakovati je, da bo Japonska vendarle uvidela v zadnji uri, v kako veliki zmoti se nahaja, ko misli, da bo z izgonom Nemcev iz Kitajske dosegla tamkaj hegemonijo proti Rusom in Angležem. Streznila se bo še prekmalu in sicer v trenotku, ko bo hotela predložiti Japonska svojim zaveznikom račune za svoje delo. Če bo naša majhna posadka konečno podlegla premoči sovražnika, bo padla slavno in junaško in ostane v trajnem spominu nemškega naroda. Že sedaj je obramba Kiaučaua znamenit dogodek v nemški vojni zgodovini, na kar smo lahko ponosni.

Izvežbanje francoskih rekrutov.

LONDON, 24. (Kor.) »Times« poročajo iz Bordeauxa, da bo izvežbanje rekrutov letošnjega letnika končano v dveh mesecih.

Trdnjava Calais zaprta.

ROTTERDAM 23 (Cenz.) Trdnjavski poveljnik v severni francoski pomorski trdnjavi Calaisu, je dal trdnjavo policijsko in vojaško zapreti. Civilnemu prebivalstvu je bil dovoljen 6-dnevni rok, da zapusti zunanji trdnjavski pas.

Naši ujetniki u Siberiji.

BERLIN 23. (Cenz.) „Vossische Zeitung" poroča iz Haaga: Nemške in avstrijske vojne ujetnike v Rusiji vporabljajo Rusi pri gradnji srednje-azijske železnice in Altajske železnice.

Delovanje naše mornarice.

BERLIN, 23. (Cenz.) O zadnjih akcijah avstrijskih ladij pred Kotorom in Barom poroča Wolfov urad iz Rima: „Giornale d' Italia" poroča iz Bara: Dne 17. t. m. opoldne je dospel v Bar francoski parnik „Liamone" z municijo za težke topove in aeroplane. Ko je parnik pričel izkrcavati, je prišel neki avstrijski aeroplan in vrgel dve bombi, ki pa niste napravili nobene škode. Ob solnčnem zatonu, ko je odšel „Liamone" na odprto morje, je vrgel neki avstrijski aeroplan zopet dve bombi; a tudi sedaj brez vsake škode. Dne 18. t. m. dopoldne se je izvršila akcija, ki je bila v očigled dejstvu, da je bilo francosko vojno brodovje jako blizu, zelo pomembna in drzna. Ob 3·35 zjutraj ste dve avstrijski vojni ladji zapustili Kotorsko pristanišče, udrli v barsko pristanišče in je bombardirali z namenom, da razrušite pristaniška skladišča, nakar ste se vrnili nepoškodovani v Kotor.

Katastrofa norveškega parnika.

KRISTIJANIJA, 23. (Kor.) Norveški parnik »Heimland« se je na potu iz Amsterdama na Angleško potopil. Moštvo je bilo rešeno.

Aretacije avstrijskih in nemških vojaških obvezancev v Angliji.

LONDON, 23. (Kor.) »Daily Telegraph« poroča, da je izdal državni tajnik za notranje zadeve policiji odlok, da se mora aretirati vse vojaški dolžnosti podvržene Avstrijce, Madžare in Nemce in jih izročiti vojaškim oblastim. Iz mnogih krajev poročajo o mnogoštevilnih aretacijah.

Pogajanja Anglije s Portugalsko.

LONDON, 23.(Kor.) Reuterjev urad poroča iz merodajne portugalske strani, da je bila Portugalska od začetka vojne v ozki zvezi z angleško vlado, da premotri, kako bi se zamogla določila zveze najbolje udejstviti. O gotovih vojaških posameznostih glede pripomoči Portugalske se vrše še posvetovanja in bodo končana v par dneh. Rojalistično gibanje je brezpomembno.

V Atlantskem oceanu potopljeni angleški parniki.

LONDON, 23. (K.) Reuterjeva pisarna javlja iz Las Palmas: Veliki parnik »Krefeld« je dospel v Tenerifa z moštvom trinajstih angleških parnikov, ki jih je nemška križarka »Karlsruhe« potopila v Atlantskem oceanu. Skupna tonaža potopljenih ladij iznaša okroglo 60,000 ton.

Vspehi nemške križarke „Emden".

LONDON, 23. (K.) »Times« piše: Srčna nemška križarka »Emden« se je pojavila to pot v Arabskem morju in je imela dober plen, ki na vsebini ton še prekaša onega, ki ga je imel isti parnik v Bengalskem zalivu. »Emden« je potopila to pot 5 ladij, med temi eno čisto novo britiške East-Indian Company, in neko veliko s kavčukom in kositerjem natovorjeno ladijo družbe Holt-Linie, kakor tudi neko drugo dragoceno ladjo. Zaplenila je dalje z ogljem natovorjeno ladjo »Oxford« v nadomeščenje neke izgubljene ladje za oglje.

Dosedaj je menilo angleško občinstvo, da more z zabavo in toleranco opazovati križarjenje »Emdena« posebno, ker so se častniki opetovano izkazali kot dobri športniki. Sedaj pa je prišel čas, da vprašamo admiraliteto, kdaj misli napraviti konec drznemu vozarenju križarke »Emden«? Nje nastop na obrežju Coromandela nam je odrezal Birmo in je izpodrezal trgovino Kalkute (v Indiji). Stalo je Anglijo milijon funtov šterlinov. Zopetna pojava križarke pomenja direktno izgubo drugega milijona, tako, da smo v malo tednih izgubili skoro ceno enega drednavta. »Emden« je nadalje odgovorna za višino sedanje zavarovalne rente za proge v Orijent. Tako bi se nam mogla eventuelno pretrgati indijska poštna služba.

Nočemo slediti sedanji tendenci in napadati visoko nameščenih pomorščakov, zabeležiti pa moramo naraščajoče nezadovoljstvo z odredbami admiralitete. Povsod vlada občutek, da admiraliteta ne posveča dovolj pažnje zahtevam na visokem morju. Amfibiško vojskovodstvo utegne imeti privlačno silo, ali nam je ljubše, da je flota pred vsem zaposlena s stvarmi na Oceanu.

Obenem je narod ozlovoljen, ko vidi, da toliko nemških križark se vedno nemoteno vozari in da s toliko reklamo ustvarjeno poprišče min ni moglo zabraniti dohoda tolikih sovražnih podvodnih čolnov pri Ostende.

Narod se boji, da pri admiraliteti prevladuje tendenca za razcepljanje delovanja in pozdravljal bi dokaze, da se admiraliteta koncentrira izključno le na svoje naloge.

Smrtna nesreča letalca.

BORDEAUX 23. (Kor.) Letalec Senator Remond je na nekem poizvedovalnem poletu v bližini Toula smrtno ponesrečil.

Pogrešan angleški podvodni čoln.

LONDON, 23. (K.) Angleška admiraliteta naznanja: Angleški podvodni čoln »E 3« se pogreša. Bati se je, da se je potopil v Severnem morju.

Pljučna kuga na Portugalskem.

LIZBONA 23. (Kor.) Na Portugalskem se je prigodilo več slučajev pljučne kuge.

Žitni trg.

DUNAJ 23. (Kor.) Tendenca v obče za vse blago vzdržljiva. Vreme mrzlo in deževno.

Zahvala bavarskega poslanika za velikodušni dar dunajske občine nemškemu pomožnemu društvu.

DUNAJ, 23. (Kor.) Bavarski poslanik Tucher je naslovil na župana dr. Weiskirchnerja pisanje, kjer mu glede sklepa mestnega sveta, vsled katerega je bilo nemškemu pomožnemu društvu na Dunaju v podporo nemških državljanov, ki so prišli v stisko, podarjenih 40.000 kron, izreka svojo prisrčno zahvalo. Velikodušni sklep dunajskega mestnega sveta je zbudil v srcih vseh tu živečih nemških podanikov navdušeno priznanje in toplo zahvalo. Poslanik se v imenu pomožnega društva priključuje županovi želji, da bi Vsemožni našev zvestem orožnem pobratimstvu boreče se čete privel kmalu do odločilne zmage in podelil našim deželam po grozovitosti vojne kmalu blagoslov miru.

Anekdote o diplomatih.

Silni vojni požar, ki besni sedaj na treh kontinentih, strgal je z neusmiljeno gesto pajčolan z lica večno tajinstvene gospode. Ta gospoda se imenuje »diplomacija«, zakriva pa v sebi pojem dovršene lokavosti. Balzac je nazval diplomate fine in zvite: »Plein de finesse et de ruse, c'est le regard diplomatique«.

A to traja le toliko časa, dokler je lice te tajinstvene gospode zastrto s pajčolanom. Kakor hitro ga ji strga vihar z lica, izgubi na mestu svojo finost.

Vse ono, kar je v materijalu diplomacije delikatno — tajinstvenost misli, skrivanje občutkov, popolno pomanjkanje vsake sentimentalnosti in najhladnokrvnejše serviranje najtežjih stvari — vse to izgine z nastopom vojne, vse to izgine v nič.

A kako drugače izgleda vse to v mirovnem času . . . . Diplomati so od dobe Ludovika XI., ki je bil prvi pravi diplomat, vsekakor najbolj zanimivi in najbolj zagonetni tipi vseh stoletij. Bismarck in še nekoliko njegovih raznih sodobnikov so bili morda prvi, ki s svojo individualnostjo niso spadali med te tipe. Toda poprej in tudi še za njimi je bil glavni namen vsakega diplomata, da čim manj pokaže od svoje individualnosti, in čim več zakrije svojo zunanjost.

Talleyrand je znal izvesti to najbolj imenitno, naravnost s pravo očarujočo duhovitostjo. Njegova hladnokrvnost in umetnost obvladanja samega sebe je bila prav obvladanja samega sebe je bila uprav vzorna. Z njegovega lica ni bilo nikdar mogoče ničesar prečitati. General Murat je rekel nekoč o njem: Če ga udariš v ledja, ti lica tega ne bodo izdala.

Toda ni bila samo njegova zunanjost tajinstvena. V razgovoru je govoril tako na dolgo in široko, da je na koncu tudi najbolj pameten človek pozabil začetek razgovora. Bil je naravnost dovršeno hladnokrven in to mu ni prišlo samo enkrat prav.

Nekega dne ga je Napoleon, misleč, da je izvršil Talleyrand izdajo, javno opsoval v ministrskem svetu. Celih deset minut so trajale te psovke in pregovarjanja, a Talleyrand jih je poslušal s tako hladnokrvnostjo, kakor da se to niti od daleč ne bi tikalo njega. Ko je burja prešla in je bila seja končana, se je Talleyrand čisto mirno odstranil, prijel svojega kolega za pazduho, ga odvedel v predsobo in mu rekel:

— Škoda, da ima ta veliki genij tako slabo vzgojo. —

Ko se je Napoleon vračal iz draždanske bitke in je sredi dvorjanov zagledal Talleyranda, je razjarjen zakričal nanj: »Čemu ste došli semkaj? Morda da mi iz očesa v oko pokažete svojo nehvaležnost? Ali morda mislite, da postanete predsednik vladnega sveta, če propadem jaz? Le pomirite se! Če obolim težko, umrete gotovo vi preje nego jaz«.

Talleyrand je odgovoril nato mirno in z gesto dvorjana, ki je bil zopet obsut z novo milostjo: »Sire! Na to zamorem odgovoriti samo z vročo prošnjo do neba, da ostane Vaše Veličanstvo kolikor mogoče dolgo živo.«

Njegovo hladnokrvnost je prekašala samo izvanredna duhovitost. Eden njegovih znancev, bankir, je pismeno zaprosil pri njem za avdijenco. Vsemogočni minister je prijel borzijanca, ki ga je bil zaprosil, ako je resnična vest, da je umrl kralj Jurij III. On bi hotel to vedeti, ker se na borzi igra na veliki »coup«. Talleyrand mu odgovori z mrzlo običajnostjo:

»So ljudje, ki trdijo, da je umrl angleški kralj; drugi zopet pravijo, da ni. Jaz ne verujem niti onim, niti drugim. To vam sporočam čisto zaupno in vas prosim, da ne poveste nikomur, od koga ste to čuli.«

Nek drugi primer diplomatske duhovitosti je podal Don Diego d'Anaya, nadškof iz Cuenca, ki je bil na cerkvenem zboru v Konstanci poslanik kastiljanskega kralja Juana II. Angleški poslanik je hotel na vsak način, da mu izkaže predsedniško čast, Španjolec pa, namesto da bi podprl svoje stališče z argumenti, pograbi angleškega magnata z rokama, ga dvigne kakor deteta v zrak, ponese v cerkev in vrže v neko odprto rakev. Ko se je zopet povrnil v zbornico, pravi svojemu drugu Don Diegu Fernandezu de Cordova: »Kot svečenik sem storil svojo dolžnost, pokopal sem ga. Sedaj pa vi, kot vojak napravite svojo, ubijte ga!«

Neki perzijski poslanik je pokazal svojo diplomatsko duhovitost še bolj drastično. V Mongoliji je bilo na cesarskem dvoru običajno, da se je moral vsakdo globoko pokloniti pred cesarjem. Poslanik perzijskega kralja pa se je obotavljal, da bi se tako ponižal. Cesar je nato odredil, da se gornji del vrat, ki so se odpirala v prestolno dvorano, zabije z deskami, da se tako prisili perzijanskega poslanika, da se pripogne tudi on.

Ko je Perzijanec prvič prišel do teh nizkih vrat, je stal pred alternativo: ali se pripogne, ali pa da sploh ne vstopi v dvorano. No, to poslednje bi lahko povzročilo težke komplikacije, zato je Perzijanec rešil problem na ta način, da je vstopil v dvorano s hrbtom naprej. Lepo to seveda ni bilo, vendar ga pa radi tega niso diskvalificirali kot diplomata.

Pomen ofenzive na severu.

Na severnem bojišču, ki je postalo skupno naši in nemški armadi, besni velika bitka, koje proga se razteza od Severnega morja do samih Karpatov. Po najnovejših vesteh se zamorejo v tej gigantski in strašni borbi razlikovati tri glavne fronte: Lyck, Varšava in ozemlje okoli Přemysla. Vse te posamezne bitke so v medsebojni zvezi, vse za popolnoma istim in enakim ciljem.

Središče te gigantske bitke je vsekakor boj, ki se bije okoli Varšave in južno od nje. Vse, kar se dogaja na celem bojišču v celi tej veliki liniji, se dogaja popolnoma v skladu z bitko okoli Varšave. Vse operacije streme za tem, da se pojači naše čete pri Varšavi in oslabi sovražnika, ki jo brani. Nemška ofenziva pri Lycku v vzhodni Prusiji ima samo ta namen, da napada ruski bok proti Varšavi in da pritegne proti tej fronti kolikor mogoče več ruskih čet, ki bi imele prodirati proti Varšavi.

Z enako svrho in istim končnim ciljem se bore tudi Rusi zato tako silno in trdovratno na gališki fronti Medyka - Stari Sambor. Rusi napenjajo tu kljub vsem velikim nevarnostim vse sile, da zadrže našo vojsko čim dalje na liniji Lvov-Przemysl in da dosežejo, da odide kolikor mogoče manj avstrijske vojske proti Varšavi in Ivangorodu, kjer se bijejo odločilne bitke.

Kadar se govori o odločilnih bojih pri Varšavi in Ivangorodu, se tega nikakor ne sme smatrati tako, kakor da bi bilo s padcem imenovanih dveh trdnjav že vse rešeno, ruska armada končno potolčena in vojna odločena. Od tega smo še jako daleč; eventualna zmaga na imenovanem bojišču bi pomenila le korak naprej h končni odločitvi.

Sedanje operacije združene avstrijske in nemške armade gredo za tem, da se odvzame Rusom linija Visla - Narev - Bobra s trdnjavami Anopol, Ivangorod, Varšava, Novogeorgijevsk, Zegrin, Rožan, Ostrolenka, Pultusk, Lomža in Osoviec. Ta linija služi namreč sedaj Rusom kot baza za njihovo ofenzivo, v vsakem slučaju pa bi jim imenitno služila tudi pri defenzivi. Če se Avstrijcem in Nemcem posreči, da vzamejo Rusom Varšavo in Ivangorod, ki tvori južno krilo imenovanih trdnjav, potem bi bili Rusi primorani, da opuste vso to fronto in se umaknejo za linijo Bug - Njemen, kjer se nahajata trdnjavi Brest Litovski in Grodno. Če pa se nasprotno posreči Rusom, da odbijejo napade naše in nemške armade na liniji, kjer se nahajajo sedaj in če potisnejo našo vojsko od Varšave in Ivangoroda, potem bi zamogli preiti na vsej tej fronti v ofenzivo tako proti Nemcem, kakor tudi proti nam.

Nemci so trdno prepričani, da bi se tudi Varšava in Ivangorod ne mogla držati dolgo pred napadi 42 cm topov, ki so vplivali odločilno na padec trdnjav Antwerpen, Lüttich in Namur.

Če razmotrivamo v zvezi s temi dogodki boje naše vojske okoli Přemysla in v Karpatih, bomo takoj spoznali, kako velike važnosti da so.

Če se ruska armada v Galiciji ne bo mogla vzdržati na liniji Stari Sambor - Medyka, potem bi se morali Rusi kmalu umakniti na linijo Krakowiec - Mosčiska - Dnjester, ali pa še dalje, ker bi bili sicer v nevarnosti, da jih naše čete, ki prodirajo od Karpatov, obkolijo.

Sličice iz vojne.

V ruskem ujetništvu. Neki madjarski praporščak se je nahajal štiri dni v ruskem ujetništvu ter je pripovedoval v listu »Deutsches Volksblatt« o svojih doživljajih sledeče: Borili smo se pri Huzvi na ruskem teritoriju. Zbrali so naše ranjence, a jaz, ki sem bil najlaglje ranjen med njimi, sem dobil nalog, da pazim na transport teh ranjencev, Avstrijcev in Rusov, vsi pod zdravniško pažnjo naše sanitete. Naši so zapustili selo in ostali smo samo ranjenci z zdravstvenim osobjem.

Kmalu na to sta došla ruska pehota in konjeništvo se svojim zdravstvenim oddelkom. V selu so pustili le saniteto in četrtino enega pešpolka. Tedaj se je zgodilo nekaj čudnega. Poveljnik oddelka je dal pozvati pred-se štirinajst ruskih vojakov, ki so bili padli poprej v avstrijsko vjetništvo, a so jih potem naši izpustili. Na to je pozval dva vojaka in dal nalog, naj enega njih na mestu ustrelijo. Nato so preiskali naše sanitetne vozove. Na nekem kmečkem vozu, ki smo ga doveli seboj, so našli dvajset pušk. Rusi so jih razbili ob zidu. Našim ranjencem pa niso storili niti toliko krivega, kolikor je črnega za nohtom in voza sanitetnega materijala se niti dotaknili niso.

Rusi so se pobrigali tudi za oskrbo naših ranjencev. Hrane je bilo dovolj, ali v primeri z našimi so ruske racije manjše. Kruh je bil izvrsten. Hrano smo prejemail za las isto kakor ruski ranjenci. Čaja smo imeli pa v izobilju. Če se je Rusom posrečilo dobiti sadja, smo ga dobivali tudi mi. Neoporečno dejstvo je, da so bili Rusi one štiri dni, ko smo bili v njihovem ujetništvu, zelo plemeniti ter da je plemenitost pri njih na najvišji stopinji. Vedenje ruskih sanitetnikov ima na sebi nekaj ženskega: ljubezen in blag način do skrajnosti vestnega negovanja, sta dajala nekako uverjenje, da te strežejo usmiljenke. Njihov zdravstveni oddelek je bil preskrbljen z vsem potrebnim.

Presenečen sem bil, ko je neki ruski častnik madjarski nagovoril skupino madjarskih ranjencev. Priznal je odkrito, da se je naučil madjarski iz službenih razlogov.

Četrti dan se je morala odigrati v bližini velika bitka. Že v jutro je ruska saniteta zapustila selo. Rekli so nam: »Kdor more hoditi, naj nam sledi!« Seveda ni nikdo nas rekel, da more. Rusi pa niti poizkušali niso, da bi se prepričali v resničnosti naše izjave. Malo na to so odšli ruski pešci, ne da bi nas bili — kakor se pravi — le krivo pogledali. Okolo poldneva so prišli naši in so nas prepeljali do prve železniške postaje.

Lvov v dneh bitke pri Grodku. O življenju v Lvovu v dneh bitke pri Lvovu poroča „Glos Narodu":

„V četrtek dne 10. septembra je bilo grmenje topov v okolici stryjski in grodski tako silno in strašno, da se je zdelo, da se bodo celo hiše jele rušiti. Pokanje pušk, ki je trajalo od ranega jutra do poznega večera, je bilo tako silno in glasno, da vzpričo šundra in hrupa, ki so ga povzročali semtertja švigajoči avtomobili z municijo in živili, ni bilo mogoče zbrati svojih misli.

Večina prebivalstva je ta dan prebila v pivnicah, ne morda za to, ker bi bili tu varni, marveč zategadelj, da bi se izognili ropanju umikajočih se Rusov, zakaj vsakdo je bil prepričan, da je to zadnji dan ruskega gospodstva v Lvovu.

V tem prepričanju je vsakogar utrjevalo dejstvo, da so se ruski generali javno odpravljali na odhod ter imeli že pripravljene avtomobile, v katerih so imeli spravljeno svojo prtljago.

Kdor je mogel spati, se je vlegel k počitku v prijetni nadi, da bo drugi dan že konec ruskega gospodstva v Lvovu.

Toda drugo jutro je nam doneslo razočaranje.

Prvi ljudje, ki smo jih srečali na ulici, so bile čerkeske patrulje, ki so mirno in spokojno stopale ob dolgi vrsti trenskih vozov, ki so se pomikali v smeri proti Grodku. Grmenje topov ni bilo več tako silno in je

prihajalo od daleč, iz česar se je dalo sklepati, da bitka sicer še traja, da pa je znatno oddaljena od Lvova.

Drugi dan smo imeli priliko, da opazujemo del silnih vojnih grozot. — Prihajal je voz za vozom, vozili so celi vlaki cestne železnice, ogromni vozovi Rdečega križa in vsi so bili prenapoljeni z ranjenci. In ta transport je trajal več dni. Brezkončno je bilo število sanitetnih vozov in še brezkončnejše število ranjencev. Zdelo se je, da bi se sedaj nahajala v teh vozovih vsa ona ogromna armada, ki se je preje valila skozi Lvov".

Razne politične vesti.

Socijalizem na razpotju. V tej svetovni vojni je zašel internacijonalni socijalizem v krizo, po kateri se izpremeni tudi pojm socijalizma sam. V tej vojni so prišla namreč patrijotična čutstva pristašev socijalne demokracije v navskrižje z dosedanjo smerjo in svrho socijalizma. Spričo dejstva, da je prvi gori označeni faktor v vseh deželah zmagal nad drugim — namreč patrijotizem nad socijalizmom — bo neizogibno, da se tudi ideologija socijalizma izpremeni, da se teorija o socijalizmu spravi v sklad z delovanjem njegovih pristašev. O tej stvari so se že izjavili nekateri predstavitelji socijalizma, na kar smo tudi mi že opetovano opozorili. Sedaj moremo navesti izjavo enega najuglednejših mož oficijelnega socijalizma v Rimu, odvetnika Josipa Romualdija v uglednem italijanskem listu »Giornale d' Italia«, kjer pravi:

»Občutim potrebo, da javno priznam da se kesam, ker sem veroval njim, ki so z avtoriteto znanja in izkustva trdili, da evropske vojne niso več možne, in kesam se, da sem smatral izdatke za vojaštvo brezkoristnimi«.

Na to pripominja, da ni potrebno hraniti, da se troši, pač pa da je potrebno nalagati in paziti, da se troši v dobro. Romualdi izvaja, da se socijalistična stranka danes nahaja pred grebenom, kateremu se je hotela za vedno izogniti, oziroma ga odbiti, ki pa se jej sedaj resno postavlja na pot: **problem domovine!**

Kar se tega tiče — nadaljuje — se je socijalistična stranka vedno nahajala v stiski med dvema zahtevama te dileme: ali naj zanikuje domovino in jo zamenja z nedoločnim internacijonalnim organizmom, ali pa naj sprejme pojm domovine in tema dosledno politiko za njeno obrambo. Socijalistična stranka pa je hotela zanikati obe ti zahtevi in je iskala prehodne rešitve po krivem potu: sprejemala je pojm domovine, troške za njeno obrambo pa je hotela odrekati! Prehodno rešitev: nastalo s pomirljivo poravnavo med čutstvom in logiko. Mogla se je varati dolgo let, da ima rešitev bistveno vsebino, ali bila je izključno le dijalektična.

Blamaža nemškega Volksrata na Češkem. Nemški Volksrat na Češkem je nedavno sklenil zahtevati, naj se poslopje za okrožno sodišče v Trutnovu zgradi kot delo v lajšanje bede. Ubogi Volksrat na Češkem je prišel to pot za par desetletij — prepozno. Kajti poslopje za okrožno sodišče v Trutnovu je že davno dograjeno, manjka pa le še — okrožne sodnije!

Županje oproščeni od črnovojniškega nabora. „Mor. Venkov" poroča, da so vsled intervencije centrale županskih kolegijev na Moravskem vsi županje, rojeni v letih 1878-1890, odvezani od dolžnosti črnovojniškega ogledovanja. Isti list javlja tudi, da morejo biti tudi občinski uradniki, ki so bili poznani sposobnimi za vojno službo, oproščeni, ako to predlaga okrajno glavarstvo.

Domače vesti.

Umrla je predvčeranjim v Gorici v visoki dobi 84 let gospa Josipina Delkin, vdova po pokojnem šolskem vodji v Rojanu. Blaga pokojnica je bila uzorna slovenska mati, ki je vzgojila svoje otroke v strogo narodnem duhu. Jasen izgled za to sta gospica Josipina, uzorna učiteljica na Ciril-Metodovi šoli od prvega njenega začetka in pa g. Josip, c. kr. viši poštni oficijal. Vzorni slovenski materi bodi ohranjen časten spomin, po težki izgubi prizadetim pa naše iskreno sožalje.

Vojaška in časopisna vojna. Moderna vojna in moderno časopisje sta si precej huda nasprotnika. Listi so glede vojnih dogodkov navezani na kratko odmerjene komunikéje generalnih štabov in časi, ko so znameniti angleški vojni korespondenti presenečali svet s svojimi obširnimi, hitrejšimi in točnejšimi vojnimi poročili kakor so jih imele celo prizadete vlade na razpolago, so minuli. Vojni poročevalec sme danes zajeti le nekaj mleka, raz katero je smetana že davno uradno posneta in še to kar izve, je že skrbno pripravljeno in skoraj da stilizirano. Slavni vojni poročevalci nekdanjih časov so izumrli in posamezna imena vojnih korespondentov se odlikujejo v enolični vrsti le še po svojih literarnih kvalitetah. Mali in veliki listi so si v moderni vojni glede stvarnega gradiva popolnoma enaki. To je za časopisje hud udarec, ki ga mnogi senzacijski listi nestrpno prenašajo. Gotove vrste časopisje si je za to tudi v sedanji vojni ustanovilo svoje posebne „dopisovalne urade" — radi enostavnosti kar v svojih redakcijah ali pa s pomočjo manj ali več spretnih liferantov, ki izdajajo razne „korespodence" in fabricirajo vojne vesti. To časopisje nahajamo po vsej Evropi, pri nas je prav dobro poznamo pod imenom „šmokovskih listov".

Naši vojaški krogi so gledali to početje precej dolgo prav mirno in le obžalovali občinstvo. Končno pa jim je to začelo vendar presedati in oglasila se je vojaško oficijozna „Danzers Armee Zeitung" (z dne 15. t. m.) z rezkim in energičnim člankom proti šmokovskim senzacijam. Članek pravi:

„Vojak se bojuje proti svojemu sovražniku, uničuje ga — toda on ga spoštuje. Šmok pa meče od sebe le neopasne gomile papirja, zato pa na tem potrpežljivem papirju protivnika grdi, ga zasmehuje ter izpostavljajavnemu preziranju.

Neprijatelj, s katerim se mi vojaki srečavamo na krvavih poljanah, je hraber, podžgan domovinske ljubezni, ter se obnaša, razven nekaj izjem, dostojno velike naloge, katero smo vsi prevzeli.

Neprijatelj pa, ki nam ga slikajo šmoki, je kukavica, surovež, bandit in lopov, lačen je in gol, buni se proti lastnim voditeljem ter ima samo eno željo: da zdrav desertira".

Mi vojaki izjavljamo svečano, da se hočemo do zadnjega vzdiha boriti za našo stvar, da hočemo za njo živeti in umreti, da pa nočemo imeti ničesar skupnega z ono drugo vojno, ki jo vodijo s črnilom in blatom.

Ako mislijo razni pisači, da s svojimi papirnatimi uvodniki ohrabre armado, častnike in vojake, potem se motijo — navdušenje in junaštva naše vojske prihajajo iz drugega vira.

Dekletom na deželi. Poljski pridelki so spravljeni, doma primanjkuje dela in zato pojdimo v mesto služit. Tako je v navadi pri naših dekletih na deželi in zato prihajajo trumoma v Trst iskat si sreče in dela. Vsako dekle bo imelo svojo znanko v mestu, kateri se priporoči za dobro in nenaporno službo. Toda razmere so danes drugačne. Niti znanke, niti zavodi ne morejo odogovarjati potrebam za vmeščanja deklet v službe. Delo se je povsod skrčilo, tako v družinah, kjer je odšlo veliko moških, kakor tudi v tovarnah, v luki in po delavnicah. Služkinje, ki so imele dobro službo, so jo morale pustiti in šle so na svoje domove. Gospe, ki so prej potrebovale pomoči za več moških v družini, delajo sedaj same, ali pa si najmejo starejšo žensko za par ur na dan. Teh tudi ne manjka. Vse one delavke, ki so bile zaposlene po tovarnah in skladiščih, so ostale brez dela in se zato vdinjajo za vsako ceno kamorkoli. Ravnotako one stotine žensk, ki so delale v prosti luki in ki so vsled skrčenega prometa morale ostati doma. Tem se pridružujejo še one, ki nimajo svojih mož doma in si pomagajo na vse načine do zaslužka. Posledica vsem tem mnogoštevilnim ponudbam je majhen zaslužek, ki bi našim dekletom ne zadoščal za preživljanje v mestu. Gospem je tudi ljubše imeti žensko, ki stanuje doma in jej zato ni treba dajati hrane in stanovanja. To vse kaže, naj naša dekleta na deželi nikar ne silijo v mesto, kajti raje naj vsaj za današnje dni koristijo domu in naj pretrpe kako pomanjkanje doma, nego bi morale trpeti v mestu, izpostavljene večim neprilikam. Doma naj nadomeščajo v delu moške, v kolikor jim je možno, čitajo naj in se izobrazijo v toliko, da ne bodo prihajale v mesto občudovat najrazličnejše modne hibe, ki jih trosijo švigajoče in polzeče šivilje in modistinje po mestu v svojih pariških in dunajskih krojih ter da ne bodo zanašale v preproste domače vasi nečimernosti in pokvare.

Tretja avstrijska razredna loterija se začne dne 1. decembra 1914 in bo baje obsegala isto število srečk in imela iste dobitke kakor druga, ki je ravnokar končala. Prijave za III. avstrijsko razredno loterijo sprejema že sedaj Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Trstu, v ul. Caserma št. 11.

Kolere sumljiv slučaj, ki pa ni tak. Včeraj popoldne je mestni fizikat dobil iz Gradca brzojavno obvestilo, da pride zvečer v Trst z vlakom ob 9. uri in 10 minut neki častnik, ki se vrača s severnega bojišča in na katerem so se pojavili sumljivi znaki kolere. Namestnik protofizika, dr. Jellersitz, je takoj odredil vse potrebno in šel na kolodvor, da sprejme dotičnega častnika, njegovega slugo in eventuelno vse one osebe, ki so morda prišle tekom vožnje ž njim v dotiko. Ko je vlak prisopihal v Trst, je bil voz, v katerem se je nahajal dotični častnik, ki je nadporočnik Lenarduzzi, rodom tržačan, s svojim slugo, takoj izoliran, a obenem z vozom je bil izoliran tudi oni sprevodnik, ki se je tekom vožnje nahajal v njem. A ko so nadporočniku Lenarduzziju povedali, da mora v bolnišnico pri Sv. Mariji Magdaleni, se je ta temu najodločnejše upri. Nadporočnik je z začudenjem in ogorčenjem protestiral proti temu, da se postopa ž njim kakor osumljenim obolelim za kolero, ter ni hotel nikakor v voz, s katerim so ga hoteli prepeljati v rečeno bolnišnico. Slednjič je morala poseči vmes oseba vojaške oblasti, da je prepričala nadporočnika, naj se podvrže odredbi zdravstvene oblasti in gre s slugo in železniškim sprevodnikom v bolnišnico pri Sv. Mariji Magdaleni. Seveda se je nadporočnik nato vdal in se pustil prepeljati v to bolnišnico, kjer ga je takoj sprejel primarij dr. Markovich, nakar se je šele pojasnila vsa stvar. Ko je bil nadporočnik Lenarduzzi na bojišču, je težko obolel na levem ušesu, vsled česar so ga morali prenesti v vojaško bolnišnico v Opavo, kjer je ostal šest dni. Ker se je tekom teh šestih dni njegovo stanje znatno zboljšalo, je dobil dovoljenje, da sme za nekoliko tednov, in sicer do popolnega okrevanja, v Trst k svoji družini. Obenem se mu je dovolilo, da sme vzeti s seboj svojega slugo. Tekom vožnje proti Trstu je pa nadporočnik opazil, da je bil voz, v katerem se je vozil, predmet posebne pažnje, a v Gradcu je celo videl, da so ta voz posebno zaznamovali, napravivši nanj križ s kredo. — Vsi trije, nadporočnik Lenarduzzi, njegov sluga in železniški sprevodnik so nato dru. Markovichu dokazali, da se niso pri njih pojavili nikaki znaki sumljive bolezni, vsled česar jim je dr. Markovich odredil kopelj in izjavil, da jih danes odpusti iz bolnišnice.

Razne vesti.

Patrijotizem hudomušne tašče. Na okrajnem sodišču dunajskega mestnega okraja Josephsstadt se je te dni vršila razprava, ki je naravnost karakteristična za razvpito »ljubeznivost« tašč proti zetom. Gospa Katarina B. je bila obtožena, da je dovedla v zmoto c. in kr. vojno ministrstvo. Dne 8. avgusta t. l. je namreč to ministrstvo prejelo sledeče pismo: »Slavno c. in kr. vojno ministrstvo. Prosim, da se me pozove v službo na bojišče. Hočem se biti in hočem zmagati za domovino. Dr. Rihard T., odvetnik.« —Vojno ministrstvo je oddalo pismo dotičnemu okrajnemu magistratnemu uradu, ki je pozval dr.ja T. naj se nekega določenega dne predstavi dopolnilnemu poveljstvu črne vojske za pregled. Odvetnik se je seveda odzval temu vabilu, a izjavil je, da ni on pisal onega pisma. Na to so mu pokazali ono pismo, a on je na to zatrdil, da je ono pismo pisala njegova bivša tašča, mati njegove soproge, od katere je pa ločen, in sicer, da je to pismo pisala brez njegove vednosti in z očividnim namenom, da bi mu škodila. — Pismo je bilo na to oddano sodišču. Ko je preiskovalni sodnik zaslišal gospo B., je ta odločno tajila, da bi bila ona pisala ono pismo, a kaligrafski izvedenec je odločno izjavil, da ni niti najmanjšega dvoma, da je bilo pismo pisano po roki gospe B. Vsled te kategorične izjave je državno pravdništvo tožilo gospo B., kakor že povedano. In tako je prišlo do razprave, na kateri je pa obtoženka brez obotavljanja priznala, da je res ona pisala ono pismo, ne da bi za to vedel nje bivši zet. Izgovarjala se je pa s tem, da je bil dr. T. zadnje čase brez posla in da je prodajal lenobo ter se dolgočasil, vsled česar je jej prišlo na misel: »Čemu bi ne služil državi? Če gre k vojakom, bo imela država vsaj kako korist od njega.« — in na to je napisala ono pismo. Ko jo je sodnik vprašal, če je to storila iz sovraštva do svojega zeta, je gospa Katra to najodločneje zanikala in izjavila, da je hotela le koristiti državi s tem, da ji preskrbi enega vojaka več. — Državni pravdnik je — vzdržujoč obtožbo — zahteval, da se obtoženka obsodi radi prestopka, ker je njena krivda dokazana že potom njene lastne izpovedbe. Obtoženkin branitelj je pa trdil, da treba vpoštevati patrijotično gorečnost obtoženke. Vojno ministrstvo ni od tega imelo nobene škode in ravno tako je ni imel niti dr. T., kateremu je bila celo — če bi bil poslan na bojišče, kakor mu je želela ta tako patrijotično vneta tašča, — dana prekrasna prilika, da se na bojišču odlikuje in pokaže svoje junaštvo in še celo pridobi kako višje odlikovanje. — Sodišče je obtoženko oprostilo, a državni pravdnik je priglasil pritožbo ničnosti in predlagal, naj se obtoženka izroči policiji, ki naj jo kaznuje na podlagi cesarskega patenta iz l. 1854..

Dr. PEČNIK
Dr. PETSCHNIGG
TRST, VIA S. CATERINA ŠTEV. 1.
Zdravnik za notranje (splošne) bolezni 8—9 in 2—3 in špecijalist za kožne in vodne (spolne) bolezni: 11½—1 in 7—7½

UMETNI ZOBJE
PLOMBIRANJE · ZOBOV.
IZDIRANJE ZOBOV
: BREZ BOLEČINE :
Dr. J. ČERMÁK V. TUSCHER
ZOBOZDRAVNIK TRST KONC. ZOBNI TEHNIK
ULICA CASERMA, 13 II. nad.

Avstrijska tovarna orožja STEYER.
Najprijetnejše potovanje v počitnicah in na dopustu nudi
WAFFENRAD
najboljše kolo monarhije

Ceniki zastonj in pošt. prosto
Priporočljivo je tudi KOSMOS dobro : ceno ljudsko KOLO
Cenike pošiljajo zastonj zastopniki.
Zastopniki: Trst: Rudolf Rötl, ul. Acquedotto 21 Gorica: F. Batjel, Via Duomo 2, Sv. Lucija: I. Suligoj. Pula: Fran Dude, V. G. Carducci 14

Ivan Krže
Trst, Piazza S. Giovanni 1
Zaloga kuhinjskih in kletarskih potrebščin od lesa in pletenin, škafov vrent, čebrov in kad, sodčekov, lopat, rešet, sit in raznovrstnih košev, jerbasov in metel ter mnogo drugih v to stroko spadajočih predmetov. Priporoča svojo trgovino s kuhinjsko posodo vsake vrste bodi od porcelana, zemlje emajla, kositarja ali olajka nadalje pagamantorje, kletke itd. Za gostilničarje pipe, krogle, sesalje in stekleno posodo za vino,

Sidro-Syrup. Sarsaparillae compos.
Čistilo krvi. Steklenica K 3·60 in 7·50.
Sidro-Liniment. Capsici compos.
Nadomestilo za sidro-Pain-Expeller.
Bolečine olajšujoče mazilo za prehlajenje, reumatizem, trganje po udih, itd.
Steklenica K —·80, 1·40, 2·—
Sidro - žvepleno - mazilo.
Selo olajšujoče pri lišaju, solnem teku, itd.
Lonček K 1·—.
Dobi se skoro v vsaki apoteki ali pa direktno
Dr. Richter-jevi apoteki „pri zlatem levu",
Praga I, Elizabethstrasse 5

POZOR!

POZOR!
Velika zaloga najboljših šiv. strojev „PFAFF" in drugih vrst strojev in dvokoles. - Lastna delavnica za popravo šiv. strojev po ceni.
Josip Dekleva & sin
GORICA
ulica Municipio št. 1

HENRIK PREUER
Trst, ulica S. Lazzaro 20.
Tovarna pohištva in bambusa, indijskega trsja in protja.
Praktični in koristni darovi
za vsako priložnost.

Prodajalna kemičnih predmetov in šip
Trst ulica Boschetto št. 2
(nasproti kavarne Olimpo)
Lastnica: Erminia udova Hoge.

Ces. kr. priv.
Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu
ustanovljena leta 1838.
Zavarovanja proti škodi, povzročeni po ognju streli in eksplozijah.
Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju.
Zavarovanja proti tatvini z vlomom.
Zavarovanja pošiljatev na morju in na suhem.
Življenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah.
Delniška glavnica in rezerve dne 31 decembra 1912 K 175.540.187·98
Stanje zavarovalne glavnice na življenje (31. 12 1912) K 534.593.429·80.
Odkar obstoja družba, je bilo v vseh branšah iz plačano na škodah K 758.460.366·88.
Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih ...

ZDRAVNIK
Dr. D. KARAMAN
specijalist za notranje bolezni in za bolezni na dihalih (kakor: grlo in nos) ordinuje na svojem stanovanju v Trstu, Corso štev. 12, Telef. 177/IV od 11½ do 1½ in od 4½ do 5½ pop.

JOSIP STRUCKEL
Trst, vogal ul. Nuova-S. Caterina
Nov prihod volnenega blaga za moške, in ženske, zefir, batist in perljiva svila za jopice. — Svilenina in okraski zadnje novosti, velik izbor izgotovljenega perila in na metre, spodnje srajce moderci. Vezenine in drobnarije, preproge, zavese, trliž po izjemno nizkih cenah.

Fratelli Rauber
Trst, ul. Carducci 14 (ex Torrente)
Zaloga ustrojenih kož
Velika izbera potrebščin za čevljarje. - Specijaliteta potrebščin za sedlarje.

Zopet se je odpr!
Zobni ambulatorij
Via G. Rossini 2, vogal ul. Poste
Moderna zobna delavnica. Umetni zobje po K 4·—. Zobje na vijak, zlate krone, mostna dela. - Plombiranje z materijalom prve vrste po K 2. Izdiranje zobov brez vsake bolečine po K 2. - Jamstvo za vsako delo. - URNIK: od 9 do 1 in od 5 do 12. - Ob nedeljah in praznikih od 9 do 12 opoldne.

NAZNANILO.
Čast mi je naznaniti slav. občinstvu, da sem odprl popolnoma novo pekarno v ulici Caserma št. 11, katera je preskrbljena z vsakovrstnim blagom. Kruh vedno svež. Najfinejše vrsti moke. Prepečenci, slaščice, mrzle pijače, kakor tuei vino in likerji. Uljudno se priporoča Alojzij Gulj, prej na trgu Caserma.)

Veliko skladišče šivalnih strojev in koles
LUIGI GRAMACCINI
Trst, ulica Barriera vecchia štv. 25
Cene dogovorne. Plačilo na obroke.
Sprejme se popravljanje šiv. strojev vsakega zistema. Prodaja igel, olja in aparatov
Kupuje in prodaja že rabljene šivalne stroje.

Edina primorska tovarna dvokoles „TRIBUNA" Gorica, Tržaška ul. 28 prej pivovarna Gorlup). Zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestron. itd.
F. BATJEL
Gorica, Stolna ul. 2—4
Plačuje se na obroke.
Ceniki franko.

Marco Conforti
Via Campanile 20
Novi dohodi!!
Bojne bluze po K 7·20
Razne bluze „ „ 7·20
Bojna krila „ „ 11·50
Modra in črna krila „ 12·--
Vestalje iz barhanta (fuštanja) in flanele po K 8, 10, 12, 14, 16, 18. - Volnene vestalje od K 18-45.
Nove obleke (modre in barvane. - NOVI DOHODI
PLAŠČEV dolgih in kratkih

Emilia Ceregato
Trst Campo S. Giacomo 2
Priporoča cenjen. občinstvu svojo trgovino pisarniških in šolskih potrebščin
Prodaja razglednic in igrač vseh vrst.
Prodajajo se tudi molitveniki v slov. jeziku.

JOSIP SPECHAR, TRST
ulica S. Caterina štv. 7
Bogata izbera blaga za moške obleke zadnjih novosti za jesensko in zimsko sezono kakor tudi zaloga izgotovljenih oblek „All' Industria Inglese".
Zaloga srajc, ovratnikov, zapestnikov, ovratnic, kakor tudi oblek za dečke.
Postrežba točna. Cene zmerne.

Nova skladišče
Veliko skladišče klobukov
dežnikov, bele in pisane srajce, izladsk. platna žepnih robcev, moških nogovic itd.
K. Cvenkel Trst Corso 28
Cene zmerne. -- Postrežba točna.
Narodna trgovina. — Narodna trgovina.